

напрямів відносяться: використання хімічного експерименту для пояснення природних явищ і процесів; вивчення дії речовин на живі організми і екосистеми, розробка екологічно безпечного експерименту.

Ці напрями були враховані при розробці практикуму для шкільного екологізованого курсу хімії. Мета практикуму - формування в практичних умін, що вчать, по вивченню природних процесів і аналізу різних екологічних ситуацій[2].

Практикум складається з тематичних розділів, відповідних основній програмі курсу хімії. Залежно від дидактичних функцій досліди розділені на демонстраційних і лабораторних.

Всі досліди нешкідливі і безпечні для учнів, оскільки для їх постановки при необхідності використовують напівмікрометод. Екологізація шкільного хімічного експерименту дозволить зробити сприйняття теоретичного матеріалу активнішим, емоційнішим, творчим, сприятиме формуванню в учнів інтересу до хімії і екології.

Контролюючі завдання повинні відповідати рівню сформованості екологічних знань в учнів і обов'язково зачіпати емоційну, етичну і поведінкову сторони особи кожного з них.

Екологічна освіта і формування екологічної свідомості повинні стати одним з головних напрямів роботи школи. І головна роль в цьому повинна належати таким предметам, як фізика, хімія, біологія, географія. При вивченні цих предметів є великі можливості для формування в учнів відповідального відношення до природи, дбайливого відношення до неї[3].

При вивченні природно-научних дисциплін необхідно постійно акцентувати увагу на екологічних проблемах, дорогах їх рішення. У цьому можуть допомогти експерименти з екологічним вмістом, завдання. Психологи стверджують, що ядро свідомості - знання. Тому формування екологічної свідомості неможливе без міцного фундаменту знань. Природно, при формуванні екологічної свідомості необхідно враховувати вікові особливості дітей. У дитячі в 9-10 років мотиви турботи про зелені насадження зовсім інші, чим в 15-16 років. Все це необхідно враховувати при формуванні екологічної свідомості у учнів.

Література

1. Степанова Н. А., "Роль химического эксперимента" журнал "Химия в школе" № 4, 2003 г.
2. Ковальчук Г. Виховання екологічної свідомості // Початкова школа. –1999. – № 10. – С 17–19.
3. Коренева І. Правові аспекти екологічного виховання // Початкова школа. – 1999. – № 10. – С. 19–20.
4. Назаренко В.М. Экологизированный курс химии от темы к теме. Химия в школе, 1995, №2, с. 29-34

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ БОТАНІКИ У КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

*О.М. Струменська, Н.П. Ковальська, Л.М. Махія
м. Київ, Україна*

Впровадження сучасних освітніх технологій у навчальний процес у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах України у контексті Болонського процесу відображає основну стратегію Державної програми розвитку вищої освіти [1, 5]. Вища освіта – це система знань, умінь, навичок, якими мають оволодіти студенти у період навчання з метою досягнення рівня фахівця вищої кваліфікації у своїй професії. Реформування вищої освіти спрямоване на те, щоб зробити навчальний процес більш умотивованим, прозорим, творчим.

В основі формування у студентів повноцінної навчально-пізнавальної діяльності лежить, насамперед, активна самостійна діяльність. Концепції самостійної роботи студентів

(СРС) визначають її структуру (цілі, мотиви, засоби здійснення), організаційні підходи, методи контролю, визначають рівні її сформованості. Розвиток та вдосконалення у студентів мотивів, що стимулюють навчання, вміння чітко визначити та досягнути учбових цілей шляхом застосування конкретних прийомів розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу є запорукою всебічного глибокого опанування дисциплін [3].

Багатоступенева система підготовки спеціалістів передбачає обрання таких методів та засобів навчання, які були б орієнтовані на формування та розвиток вміння самостійного оволодіння матеріалом, індивідуалізацію процесу навчання, розвиток творчих здібностей студентів. То ж, самостійна робота студентів у процесі навчання вимагає підвищення уваги до її організації в цілому, а також передбачає розробку підходів до набуття необхідних професійних та психологічних якостей представниками конкретних спеціальностей.

Самостійні заняття студентів – один з основних видів навчальних занять у вищому учбовому закладі, під час яких студенти під безпосереднім керівництвом викладача, за допомогою методичної літератури, самостійно удосконалюють знання, вміння та досвід творчої роботи, набутої під час проведення практичних занять.

Самостійне опанування студентами дисципліни є індивідуальним процесом, проте він передбачає певні елементи керівництва з боку викладача, що може здійснюватися як під час самостійних, так і в ході аудиторних занять.

Оптимізація самостійної роботи, на наш погляд, має бути спрямована на закріплення знань з дисципліни з урахуванням тенденцій розвитку сучасної науки, практичне застосування знань, отриманих під час занять та необхідних для вирішення конкретних завдань зі спеціальності, розвиток активної пізнавальної діяльності студента при керівній ролі педагога, поєднання індивідуальних та групових видів діяльності студента з обов'язковим урахуванням його особистих здібностей та інтересів.

Планування самостійних занять повинно базуватися на раціональному розподілі часу на основні види діяльності студента. У такому разі можна очікувати їх достатньо високу ефективність. Застосування рейтингової системи оцінювання знань дозволить суттєво вмотивувати самостійну роботу студента, забезпечить регулярний контроль за ходом її виконання та зробить більш систематичною, інтенсивною та впорядкованою [2, 4]. При цьому наголос ставиться на регулярний поточний контроль протягом всього семестру, а не тільки на екзаменаційний.

З метою створення сприятливих умов для самостійної роботи студентів за кредитно-модульною системою на кафедрі фармакогнозії та ботаніки НМУ ім. О. О. Богомольця була підготовлена навчально-методична література: програми, тексти та презентації лекцій, методичні розробки практичних та самостійних занять, контрольні запитання, тестові та ситуаційні завдання, перелік тем для реферативних доповідей та навчально-дослідницької роботи.

У системі вищої фармацевтичної освіти фармацевтична ботаніка є однією з базових загальнотеоретичних дисциплін, яка вивчається на другому курсі. На цьому етапі навчання студент, як правило, ще не має достатнього вміння та досвіду роботи з літературою. То ж, однією з форм самостійної роботи є пошук та аналіз літератури за запропонованою керівником, або обраною самим студентом темою та наступним написанням реферативної доповіді, яка має бути доповнена ілюстративним матеріалом.

З метою розвитку вміння чітко доповісти аудиторії результати своєї роботи на нашій кафедрі студентам влаштовують міні-конференції, під час яких вони мають можливість не тільки прослухати виступи своїх колег, але й навчитися дискутувати на запропоновані теми. Як показав наш досвід, така форма роботи є важливою для формування не тільки загальної бази знань з фармацевтичної ботаніки, але сприяє розвитку самостійного професійного мислення майбутнього провізора.

Однією з форм СРС є елементи навчально-дослідницької роботи. Це проведення морфометричного аналізу офіційальних рослин, виготовлення тимчасових мікропрепаратів з метою ознайомлення та вивчення діагностичних ознак рослин.

Успішність виконання індивідуальної самостійної роботи майбутнього провізора залежить від наявності чітких мотивацій, найважливішою з яких є ґрунтовна підготовка до майбутньої професійної діяльності. Самостійна робота, що виконується на кафедрі студентами дозволяє їм відчувати себе творчими особистостями, оскільки в ході її виконання вони вчаться логічно мислити, інтерпретувати отримані результати, аргументувати висновки, відстоювати свою думку. Така робота надає навчальному процесу атмосферу змагання, виховує лідерські риси характеру, організує та цілеспрямовує.

Заохочення студентів до виконання самостійної індивідуальної та навчально-дослідної роботи стимулює їх брати участь у діяльності студентського наукового гуртка кафедри. Сформовані у процесі вивчення загальнобіологічної дисципліни (фармацевтичної ботаніки) навички надають можливість грамотно діагностувати лікарську рослинну сировину під час вивчення на третьому курсі профільної дисципліни – фармакогнозії.

Досвід нашої кафедри доводить, що впроваджені нами методи самостійної роботи допомагають студентам систематизувати отримані знання, що в подальшому полегшить їм засвоєння матеріалу профільних дисциплін.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» № 2984-III, із змінами від 19 січня 2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12>
2. Москаленко В. Ф. Досвід навчання студентів за європейською кредитно-трансферною системою в НМУ імені О. О. Богомольця як основа для підвищення якості медичної освіти / В. Ф. Москаленко, О. П. Яворовський, Л. І. Остапюк // Медична освіта. – 2010. – №2. – С. 60–63.
3. Особливості організації учбового процесу з фармацевтичної ботаніки в контексті Болонської декларації/ Корнієвський Ю. І., Сербін А. Г., Доля В. С. [та ін.] // Запорожский медицинский журнал. – 2007. – №3 (42). – С. 161–164.
4. Результати впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Національному фармацевтичному університеті / В. П. Черних, І. С. Гриценко, С. В. Огарь, Л. М. Вінник // Медична освіта. – 2010. – №2. – С. 69–72.
5. Сучасний розвиток вищої медичної та фармацевтичної освіти та проблемні питання забезпечення якісної підготовки лікарів і провізорів / М. В. Банчук, О. П. Волосовець, І. І. Фещенко [та ін.] // Впровадження засад Болонської системи освіти: український та зарубіжний досвід: матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції. – Тернопіль:ТДМУ, 2007. – С. 3–12.

МІСЦЕ САМОСТІЙНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ ШКОЛЯРІВ У ПРИРОДІ В НАВЧАННІ БІОЛОГІЇ ТА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ ДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

*В.П. Суряднова
м. Суми, Україна*

Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України в 2012 р. затверджені нові навчальні програми з біології для загальноосвітніх навчальних закладів усіх ступенів, за якими значно скорочене спілкування учнів із природою: суттєво зменшена кількість екскурсій, не подана орієнтовна тематика досліджень учнів у природі, не передбачено проведення дослідів і спостережень на шкільній навчально-дослідній земельній ділянці та участь учнів у природоохоронних заходах. Це загрожує відчуженням учнів від природи та від землі. У зв'язку з цим центр ваги в дослідницькій роботі учнів доцільно перенести на самостійну роботу в позаурочний час.

Стан наукової підготовки випускників загальноосвітніх закладів у сфері освіти сьогодні в недостатній мірі відповідає практичним потребам суб'єктів попиту й пропозицій даних послуг. У час, коли відбувається екологізація всіх галузей економіки, учнівська